

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrtletja 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrtletja 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 11. mal. travna 1873.

List 15.

Vstajenje Gospodovo.

- 1) Gospod živí, je dokončal rešenje,
Bandero zmage se mu vije v roki;
Je spolnil, kar pisali so preroki,
Nam priča to častitljivo vstajenje.
- 2) Ne straši več me groba zdaj trohnenje,
Prelite Njega ker kervi potoki
Zastava mi so in glasni poroki,
Da čaka drugo me, novó življenje.
- 3) Iz grehov groba duša sedaj vstani,
Gospod te kliče k novemu življenju,
O glej, da greha zló te več ne rani!
- 4) Zdaj delaj, da o poslednjem vstajenju
Na desni tam kedaj se znajdeš strani,
Da sodba k večnemu ti bo otenju.

Ivan Zarnik, učitelj.

Golgota — Kalvarija.

I.

Po več katoliških listih se je te dni pisarilo o Kalvariji. Med drugimi ima teržaški škofijski list „Curia Episcopalis“ v številkah za svečan in sušec obširno in izverstno obravnavo o „Kalvarij“, ki bi čitateljem, ki latinsko umevajo, privošili, da jo preberó.

Ko sem bil l. 1866 v Jeruzalemu, me je zlasti gnila med drugim ravno Kalvarija in Adamova kapela pod Kalvarijo. Vidijo se v tej kapeli velikanske razpokline, nad katerimi tudi „brezverski“ učenjaki stermé in spoznavajo, da tukaj je bil čudež; te razpokline so tako rekoč skalnata kapela sama. Vse, kar se je tukaj godilo v davnih in poznejših časih, se prečudno strinja. Ne še le Rimljani so na Golgoti napravili pokopališe; pokopavali so tam že v silo davnih časih. Toraj ima po pravici ime „Golgota“ ali „Kalvarija“, to je „mesto mertvaških glav“. Po sv. Avguštinu in družih očetih je bila v kapelici pod Kalvarijo pokopana Adamova glava, po katerem je z grehom smert prišla na svet. Iz spoštovanja je bil boje Noe Adamove koščice vzél seboj v ladijo, potem pa jih je razdelil med tri sinove. Sem je bil dobil glavo in jo je tukaj v tej kapeli pokopal. (Pravi se tudi v nekem kraju v Feniciji, da je tam Adam pokopan, in to je bilo lahko, ker so bili sinovi njegove ostanke med seboj razdelili in je vsak svoje pokopal lahko v kraju, kateri mu je bil priljubljen).

Na tri homce v Jeruzalemu, Morija, Sijon in Kalvarijo, so navezani naj imenitniši spomini, predpodobe ter naslednjič spolnjenja in prave dogodbe. Melkisedek je tam kruh in vino daroval, Izak je bil na dreveni altar v darovanje ter zaklanje položen, David je imel na Sijonu svoj šotor s skrinjo zaveze, ljudje so klali svoje velikonočno jagnje v spomin, da so bili rešeni iz sužnosti. —

Irenej terdi, da zato je Kristus v petek umerl, ker

je bil Adam v petek padel v greh in je tudi v petek umerl. — Oboji pokop se je zgodil na Kalvariji, in to prav primérno po sv. Avguštinu, da je tam pokopan Zdravnik, kjer je ležal bolnik. In vredno je bilo, da se je tam sklonilo (k nam) božje usmiljenje, kjer (nas) je ubila človeška prevzetnost. — „Gospod tedaj, ki je padec in smert Adamovo ozdravil, je bil tam križan, da izvira od ondod razdjanje smerti, od koder je izviral začetek smerti“. (Theophylactus.)

O Golgota — Kalvarija — tedaj presvét kraj! Svéti kraj — Božji grob ravno pod Kalvarijo! Nar svetejši kraj pa tabernakelj v naših katoliških cerkvah, v katerih živi Kristus in prebiva kakor Kralj milosti Božje in kakor srednik med nebeškim Očetom in grešnim svetom. Tukaj je grob Kristusov in njegov prestol ob enem. Blagor si mu, kdor hodi pred ta tron milosti s skesanim in zaupljivim srcem — ne bo se mu treba bati pred Jezusom kakor Sodnikom.

Prelepa je cerkvena šega tako imenovane „Božje grobe“ postavljati in obiskovati. Zares je „Božji grob“, ker je Kristus živi Bog v njem pričujoč. Tukaj ni le samo kazanje ali predočitovanje: tukaj je Resnica. — V velikonočni spovedi že večí del očišeno keršansko prebivavstvo z mirnim srcem, s sveto ljubeznijo obiskuje v velikih množicah „Božje grobe“ in s koprnenjem pričakuje prečastitljivega vstajenja Gospodovega.

II.

V tretjem psalmu piše David: „Gospod, kako so se namnožili, kateri me stiskajo. Veliko se jih vzdiguje zoper mene“. (Ps. 3, 1.) Sveti očetje so spoznali v Davidu predpodobo Jezusa Kristusa, ki so ga judje preganjali, vjeli, nevernikom izdali in križali. Du Hamel pravi: „Ta psalm se prav dobro zлага s Kristusom, kateri je vsakterih verst ljudi imel nasprot-

nikov". Wittmann škof, ki je v sluhu svetosti umerl, pa pristavlja: Kralj David velikrat toži, da so mu njegovi državno-umniki v tolikih rečeh nasprotovali, zlasti Abitofel, kateri je bil zapeljal njegovega princa Absolona. Ni pa bil razdražen nad svojim rovarskim sinom; sej vedil je, da je zašel zapeljivcu v roke".

S Pijem IX je sedanji čas katoliška Cerkev na Kalvariji. Tudi namestnik Kristusov zamore ponavljati: „Gospod, kako so se namnožili, kateri me stiskajo! Veliko se jih vzdiguje zoper mene“, — to so skrivne družbe in njih priverženci od marsikterih prestolov do najnižji verste liberalcev. — Farizeji so si ušesa tišali, in z zobmi škripali, kadar je govoril Kristus; liberalci sedanji nočijo slišati ne o papežu, ne o škofih in duhovnih; papeževe enciklike, sklepe vesoljnega zbora devajo pod pečat, zoper léce snujejo postave. Njih evangelij so izreki judov po časnikih, govori o svodbodi, to je o vsužnjevanju Cerkev po parlamentih, po liberalnih kotistihih id. Svetega Očeta že leta in leta dihitijo spraviti na križ; „križaj ga!“ se povsod razlega, sto- in stokrat so mu že smert napovedali; pa dasiravno ga že več lét v ječi stiskajo, ga vender po previdnosti Božji na križ ne morejo spraviti.

Sv. Oče, kakor piše „Unità catt.“, so previdili te čase že od leta 1850, in kdor zvesto prebira zapisnike njih papeštva, povsod nahaja zveličavnih opominov in tudi slovesnih prerokovanj. Vernivši se 20. majnika 1850 iz pregnanstva iz Gaete je véliki Pij vsim povedal: „da zdaj se pričinja vojska“, ko so drugi menili, da zdaj se je mir dognal. „Ako kdaj druge krat, je potreba dandanes edinosti, čujočnosti, gorečnosti, da ne prestrašeni bijemo bitve Gospodove“, so besede Pijeve. Pristavili so sv. Oče, da „nikoli ne bojo molčali k počenjanju hudobnih, nikoli ne počivali vojskovati se zoper brezbožnosti“. „Non tacebimus; non quiescemus“, pa da so pripravljeni prav radi tudi življenje dati za Jezusa Kristusa in Njegovo Cerkev: „Parati Nostram ipsam pro Christo Jesu ejusque Sancta Ecclesia quam libentissime profunderem vitam“.

Niso narodi razumeli l. 1850, kako Pij IX po slovesni vernitvi iz pregnanstva, ko so bile vse vlade z njim, govori to, da bi življenje daroval za Jezusa Kristusa; jasno pa je sadaj, ko Jezusa Kristusa izdajajo in zatajajo celo v glavnem mestu Rimu, in ko je njegov namestnik v ječi, že tako rekoč na Kalvariji.

Ko so sv. Oče od svoje strani naznanili, da ne bodo molčali, so tudi škofo enako spodbudovali, da naj se vojskujejo z duhovnim mečem, „quod est verbum Dei“, kar je beseda Božja. In rekli so drugim duhovnom, da pod vodstvom lastnega višega pastirja naj odkrivajo keršanskemu ljudstvu zvižaje in goljufije zalezavcev, in naj jih učé, da vse zanikernosti, vse nesreče prihajajo nad ljudstva kakor šibe za greh, da prava, stanovitna sreča je edino v spolnovanji keršanske postave.

Papež, škofje in mašniki, pravi dalje „Unità“, niso nehali pridigati in ne nehajo. Pij IX je prvi pridigar, za njim škofje, pa tisoče in tisoče duhovnov. Rovarstvo zato buči, obrekuje, žuga. Vsi pa s Pijem IX odgovarjamo: „Propter Sion non tacebimus, et propter Hierusalem non quiescemus“. Iz ljubezni do sv. Cerkev ne bomo molčali, in v zveličanje našega roda ne bomo si dali pokoja. Vzeti zamore švicarsko neronstva pet-in-sedemdeseterim in vsim drugim duhovnom ves kruh izpred ust, enako utegne delati bizmarška „kultura“ s škofi in vojaškimi duhovni, pregnati vse katoliške redove; toda, non tacebunt — ne bojo molčali katoliški duhovni, in ne smejo molčati.

In če mislijo novi „inteligentni preganjavci“, da

bodo s policaji, klešami in kolmi kaj opravili; naj se ozró na častitljivo vstavšega Odrešenika, kateri je na Kalvariji vstal, kjer so ga bili križali.

V začetku omenjeni 3. psalm, ki govori o terpljenji Gospodovem, govori tudi o Njegovem prečastitljivem vstajenji. „Spal sem, terdo sem spal, in sem vstal ker mu je Gospod sprejel (namreč nebeški Oče) . . . Ne bojim se tisočerihi izmed ljudstva, ki me oblega“. (Is. 3. 6. 7.)

Kakor se je Kristusovo terpljenje častitljivo izšlo, tako se bo izšlo poslednjič terpljenje sv. Cerkev. Bismarck, švicarski tlačivci in z njimi vsi lažnjivi liberalci so že na gazi Napoleonovi, že so si nakopali ljudsko zaničevanje, in to je prva stopinja v pogin. Morebiti ni odveč deleč, ko bode tudi Pij IX govoril z Davidom: „Poterl si vse, ki mi nasprotujejo brez vzroka; zobé grešnikov si zdrobil“ (Ps. 3, 8), v nič djali si jih tako, kakor so oni hotli tvojo nevesto — sv. Cerkev — v nič djati in zatreti. „Grešniki poginejo, in sovražniki Gospodovi, kmali ko do časti pridejo in so povzdignjeni, že zginjajo in zginejo kakor dim“.

XIV. Križ — vedno svarilo proti skoposti in lakomnosti.

(Dalje.)

Lakomniku je dobiček edina sreča, škoda ali zgubiček pa edina nesreča. Cerkev, kapela, šola, ubožnica, bolnišnica — vse to mu je neprijetno slišati, da ne bi moral zanje kaj darovati. Še v cerkev ne hodi — zakaj ne? Da ne bi moral prikazovati se ondi v lepi obleki in je tergati, — ali pa, če gre v cerkev, poišče si takega mesta, kjer mu v zvonček ali v silnico ni treba dati takega solda!

Lakomnik je jako slab faran (župljana, duhovnik), slab domačin, slab občan. On tega ne razume, da je prva cerkev imela vse vzajemno v občestvu, in zakaj je sv. Peter kaznoval lakomnega Ananija in Zafiro. Tudi besedi križanega Jezusa ne razume: „Iščite najprej Božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo priverženo“, in tudi ne besedi sv. Pavla: „Ne iščite tega, kar je svoje, ampak tega, kar je občno“. Ljubezen do cerkve, ljubezen do domovine in do naroda so mu besede nepomenljive, in v njegovem sercu ne zadenejo na nobeno struno.

Lakomnik je slab oče, slaba mati, ker iz skoposti ne da učiti svojih otrok; ne kupi jim potrebnih knjig in oblačil; ne pošilja jih v šolo; ne zméni se za njih zdravila v boleznih; — jezi se, kadar jih več ima, in tolaži se, kadar mu mró, da ne bode treba zanje plačevati.

Lakomnik se ali z lakomnosti ne oženi, tudi pa se bogato oženi, in tako ženi in moži tudi svoje otroke. Čednost, poštenost, olikanost, pobožnost pri mladih osebah so reči, po katerih lakomnik nikdar ne praša, tém več pa praša, koliko ima penezov, in koliko mu prinese na dom? Zato je lakomnik tudi slab mož. Da bi žena imela potrebni živež ali dostojno obleko, to mu ni mar, in kakor ne mara za ženo, tako tudi ne mara za otroke ter do njih nima prave ljubezni.

Lakomnik je slab prijatelj; — jeli mar to pravi prijatelj, kateri z nami derži v sreči; v nesreči, v dan nadloge (Sir. 6, 8.) pa nas zapusti, kakor tiči prepojeni s palico? Kteri nam je dotlej dober, dokler on nas potrebuje, in ne mi njega? In tak je lakomnež. —

* Quia peccatores peribunt. Inimici vero Domini mox ut honorificati fuerint et exaltati: deficientes quemadmodum fumus deficient. Ps.

In naposled lakomnik ni človek, in ni srečen človek. Ni človek vreden svojega lepega imena; sicer nosi čelo po koncu, ima človeško telo in človeško postavo, toda duha in serca človeškega nima. Serce pa je vzlasti, občutno, blago, usmiljeno, ljubeznjivo serce je pravi anak, po katerem se človek loči od zveri. Ima pa li lakomnik tako serce, — lakomnik, kateri slepega, starega berača odganja od svojih duri? kateri služabnikom svojim, težakom in rokodelcem zaslužen plačilo uterguje? kateri se smeja, kadar ljudje jokajo, češ, to je meni dobiček? kateri se raduje, kadar koga srečno ogoljufa, prekani in prevari? Pri vsem tem lakomnik ni srečen človek, sej nikdar ne more biti miren in pokojen, ni zadovoljen pri vsi svoji vnanji sreči, čim več ima, tim več poželi, in sej mora prej ali slej vse to tako nemumno in grešno in krivično pridobljeno blago pustiti na veke in zapustiti na zadnje ravno sovražniku svojemu!

O ubogi lakomnež, mar te ne presunejo besede križanega Jezusa: „Se dans bo tirjana tvoja duša od tebe, in — kar si pripravil, čegavo bo?“ in „kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“ Ti li ne prihaja na misel povest Gospodova o lakomnem bogatinu in ubožnem Lazarju, kjer se bere: „in pokopan je bil bogatin — lakomnik — v pekel?“ — Se li ne spomniš besedi Kristusovih, „da lože pojde kamela skoz šivankino uho, kot lakomnik — bogatin — v nebeško kraljestvo?“ — Te li ne straši sodba sodnji dan: „Poberite se od mene, vi prekleti, v večni ogenj, ker lačen sem bil, pa me niste nasitili, žejen sem bil, pa me niste napojili, nag sem bil, pa me niste oblekli i. t. d.“ — Ni li učenje svetega križa svarilo proti lakomstvu? Zato prav piše sv. Pavel, da se „lakomnost med kristjani naj nikar ne imenuje.“ In sej je ona najbolj nasprotna in zoperna nauku svetega križa. Učenje svetega križa je pot zveličanja, lakomnost pa pot pogubljenja; učenje svetega križa je služba Božja, lakomnost pa je „malikovanje;“ kdor časti križ in Kristusa, živi in umerje v njegovem duhu, lakomnik pa ima duba satanovega, ravna v duhu Judeževem in onih sinov Samuelovih (I. Sam. 8, 3). Nauk svetega križa ima nalog, voditi cele narode in posameznega človeka tudi naj revnejšega, k pravi izobraženosti duha in blažnosti serca, k pravi čednosti in kreposti, kar vse pa lakomnost kazi, razdira, s strupom navdaja. Nauk svetega križa ima ta poklic, da bi ljudi, po različnosti premoženja med seboj tolikanj razdeljene, v ljubezni, potrpežljivosti, skrbnosti vzajemno po zgledu Kristusovem v sreči sklepali in zedinili; lakomnik pa hoté sam vse skopiti in pogoltniti, temu zoperva in nič bi mu ne bilo mar, da bi tudi pol sveta zdihovalo v največi sili in potrebi. Nauk svetega križa uči spravo z Bogom; lakomnost pa Boga vnovič vzbuja k maščevanju (Izai. 57, 17.). Z besedami sv. Pavla namreč: „kako družbo ima pravica s krivico, Kristus z Belijalom, hrami Božji z maliki“, tako tudi lakomnost je vedno bila in vedno bude nasprotna duhu nauka Kristusovega in svetega križa. Malikovavec — lakomnik — nima in imeti ne more mesta s Kristusom v kraljestvu Božjem, dokler se ne poboljša.

Toraj tudi pri nabiranju in nakladanju pozemeljskega premoženja pomnimo vedno, da „nihče zmed nas ne živi sam sebi in sam za-se“ (Kim. 14, 7.), ampak vsi smo služabniki Božji, katerim je po izgledu Kristusovem dolžnost, pospeševati srečo bližnjega, občine, naroda, domovine, in kar se dá sejati in saditi dobrih del na svetu.

Glejte in varujte se lakomnosti, pravi Gospod, kajti človekovo življenje ni v mnogih zakladih, in ne srečen, kdor si nabira posvetnega premoženja, pa ni

bogat — v čednostih — v Bogu. „Nič nismo prinesli na ta svet, nič tudi ne ponesemo iz tega sveta; ako imamo živež in obleko, bodimo s tim zadovoljni!“ (I. Tim. 6–10.)

Ako je pa blagoslovil Bog naše delo in dodelil nam vsega dosti, nikar ne pozabimo, da čim več nam je podelil, tim več bode kedaj tirjal od nas. Velik dar Božji je vselej pozemsko premoženje, toda le pomoček, da bi z njim mi več dobrega storili in si zaslužili nebesa po zgledu bogatina, o katerem pravi sv. pismo: „Blagor bogatemu, kateri je najden brez madeža, in kateri ne hodi za zlatom, in se ne zanaša na denar in na zaklade. Kdo je ta, da ga hvalimo, kajti čudo je delal v svojem življenju? Kdor je bil skušen v tem, in je bil popolnoma, ta bo dosegel večno čast; kateri bi bil lahko grešil, pa ni grešil, hudo storil pa ni storil, „zato je vterjeno njegovo blago v Gospodu, in vsa množica svetih bode oznanjala milošnjo njegovo.“ (Sir. 31, 8–11.) —

O papeževi „encikliki cum syllabo errorum“.

(Dalje).

Da bi se od cerkve in od njenega vodstva laglje osvobodili, skušajo razširjevati indiferentizem, ter ga dokazovati in spričevati — ker, ako si zanj pridobijo um narodov, pridobili si bodo zanj in za vse svoje na mene tudi kmalo serce narodov. Čisto dosledno izpeljujejo iz svojega racionalističnega nauka terditev, kakor pravi okrožnica: „da je prostost vesti in bogočastja pravo vsakerega človeka, kar se mora v postavi vsake prav vrejene države razglasiti in poterditi, in tudi pravo državljanov do vsakršne prostosti, neomejene od cerkvene ali civilne oblasti, vled ktere bi vsakršne svoje misli smeli javno razodeti in oznaniti, bodi si ustmeno ali v tisku, ali na katerikoli drugi način.“ Taka neomejena prostost se zahteva le v to, da bi se razširjevala brezverska malomarnost, sploh vterjeval liberalizem. Tedaj prosta bodi filozofija, to je, oproščena od ktereга keli verskega nauka, ona se ne sme na verske nauke ozirati, da, njeno prostost ovirajo določbe apostolskega sedeža in rimskih kongregacij; prost si bodi človek pri izvolitvi vere, ravna naj se po svoji volji, sej da je vsaka vera enako dobra, in v vsaki se more človek zveličati, zato da je pa tudi ona oblika državina najbolj, v kateri zakoni pripuščajo, da sme vsakdo po svoje boga častiti, in sploh da se več ne vjema z našim časom, da bi bilo edino katoliško spoznanje pripuščeno. Tako zahtevajo neomejeno prostost, pod katero pa nič drugega ne skrivajo, kakor odpad od Boga, odpad od vere, vničenje katoliške cerkve, vničenje katoliškega značaja v vsem javnem življenju. Ta liberalni indiferentizem, spodjedajoč korenine keršanske resnice, zasmehevajoč vsako versko prepričanje zametuje, papež v silabu §. II, III, X v 15 stavih.

Pa družina sama v njenem začetku se mora odverniti od cerkve, ako se to posreči, po tem je proč s cerkvijo, le še zgodovina se je bo spominjevala. Zakonu se mora odvzeti verska lastnija, on se mora potegniti v državino področje, biti mora civilen; papež sprevidši tudi to nevarnost zavrgel je vse pomote o zakonu v silabu §. VIII. v 10 stavih ter zavaroval cerkveno pravo, vsled ktereга je zakon zakrament in spada v cerkveno oblastje.

To je zapopadek, se vé, le povereno posnet, vseh naukov, ktere je v silabu obsedil naš vidni glavar: — pokazal je s tem katoliškemu svetu, da ume besede Kristusove: pasi moje ovce, pasi moje jagnjeta;

pokazal se je vikšega našega pastirja. Pastir mora ovce voditi na dobro pašo, odvracati pa jih od slabe — zato mora on pašo pregledati in preiskati, če je zdrava ali škodljiva; potem mora povzdigniti svoj svarilni ali vabeči glas, kteremu morajo ovce slediti, ako hočejo biti še njegove ovce, ako nočejo zaiti, najesti se strupa in žalostno poginiti. In v tem smislu pišejo „Stim. aus Maria Laach: „Pij IX se je vsedel na sodnji stol sodit nazore, težnje in stranke modernega društva; meri jih z mero božje vere; sodi jih po stališču in razmerju njihovem do nadnatornega namena človeškega, to je, po tem, kako (ali prijazno ali sovražno) se ozirajo na dobro uma, to je na večno resnico, na dobro volje, to je na pot zveličanja in na nebeško vodilo npravnega življenja; priskuje, če škodujejo ali pospešujejo ono vstajevitev, kteri je to dobro v varstvo izročeno, in če tedaj škodujejo ali koristijo človeški družbi sploh, kteri ne more to dobro enakomarno biti. In njegova sodba jih obsoja, obsoja zmote, odvernitve od resnice, še od naravne in od pota do zveličanja, obsoja njih sovražnosti do cerkve, da, do človeške družbe sploh“. Svet katoliški vé, kaj naj stori. Tudi mi moramo obsoditi te pogubne nauke izhajajoče iz naturalizma, in vodeče do njega, obsojati jih moramo v vseh njihovih objavah, pri kteri si bodi stranki. „Naj se kažejo, kakor pišejo „Stim. a. Maria L.“ v krogu spoznanja kot racionalizem, v politiki kot liberalizem in socializem, v npravnem življenju kot indifferentizem“. A paziti moramo, vsako gibanje moramo na tanko presoditi in iti mu do gibaajočega vzroka, da bomo videli, če je na naših tleh ali ne. Ker res je, kar pišejo „St. a. M. L.: „kakor se je pravi pelagianizem ločil od semipelagianizma, enako se loči tudi seminaturalizem od polnega naturalizma; prvi ne taji naravnost razodenja, ampak zanikuje le določne iz razodenja izhajajoče posledice, ki omejujejo ali od njega zahtevano prostost v vednosti ali v politiki ali neomejeno svobodo v življenju; drugi pa naravnost taji osebnega, nadsvetovnega Boga, in opiraje se na to napada razodenje od vseh strani“. Zato pravim, moramo paziti na vsako gibanje, če morda ne izvira iz teh načel, ker reči smem, da je ves zopercerkveni in tudi tako zvani državno cerkveni svet v teh naukih zakopan, ker liberalizem v njegovih različnih barvah je res splošna bolezen moderne družbe. Mi smo ga dolžni zavreči v vseh njegovih podobah, ako hočemo ostati katoličani, ovce iz čede Kristusove — ker papež piše v okrožnici: „Zato zaveržemo, obsodimo in pogublamo s Svojo ap. veljavnostjo vse in posamezne nauke našete v teh listih, ter hočemo in zapovemo, da naj jih vsi otroci katoliške cerkve prištevajo zaverženim, obsojenim in pogubljenim“. (Konec nasl.)

Laško tarnanje po „kancel-paragrafih“ in „kancel-ukazih“.

Laški poslanec Emil Broglio, velik prijatelj tistih, ki imajo veselje ljudi s paragrafi šibati, je ministra Falko na 1. apr. interpeliral zaradi zlorabe prižnice v Rimu, ter je tožil pridigarje, da napadajo domovino in naprave, pa da pridige niso „verske in npravne“, ampak politiške, da utegnejo napraviti hrup in mir begati. Prášal je, če so zadostne pričujoče postave, da se te drženja zatrejo ali odvernejo, in če ne, naj bi minister se ogledal za nove. (Prekrasna stvarina za najmanj 15 vvodnih člankov ljublj. Tagblattu!)

Falko, se vé, je tarnal, da postave ne skezujejo, pa tudi povedal, da je težavno pregreške spricati in kaj postaviti v tej reči. „Unità“ pa pristavlja, da ne le težko, ampak nemogoče, bi djal, je v Rimu ločiti po-

litiko od vere. Kdor n. pr. zaščituje papežev oblast in njegove nezmotljive izreke, zajde v politiko in naznani, da to, kar je papež obsodil na zemlji, je obsojeno tudi v nebesih. Kdor brani v Cerkvi oblast izbicevati in skazuje nasledke izbicevja, ga tožijo, da je segel v politiko, in do neke točke tudi res seže vanjo, kakor seže tisti, ki brani božestvo našega Gospoda J. Kr., in biča ne le tistega, kteri Ga preklinja, ampak tudi tistega, kteri Ga dopusti preklinjati.

Nova postava v tej reči tedaj bi ne mogla biti druga kakor ta-le: „Prepovedano je katoliškim duhovnom v Rimu pridigati, prepovedano vsim vernikom pridige poslušati“. Leta 1849 pod rimsko republiko Macinovo so neki dan pograbili spovednice iz cerkev in napravili so z njimi na tergu veliko (za potepuhe) veselo ognjeno germo; tako bi morala v tem primérljeju tudi poslanška zbornica povelje dati, da naj se iz Božjih hiš odpravijo vse in vsaktere prižnice. Pri vsem tem pa, kakor Macini takrat ni odvernil v Rimu sv. spovedi, tako bi tudi danes Lanza ne ubranil katoliških pridig, zakaj „Verbum Dei non est alligatum“. Beseda Božja se ne dá vkleniti.

Vredno je zaznamnjati, da „Broglio je eden tistih sovražnih dedcev“, kakoršnih ima vsaka dežela nekaj in vsak zbor ktere, ki se o sleherni priliki vzdigujejo zoper sv. Cerkev. Broglio je 18. majnika 1864 beračil za prepoved, ki bi odvernila zbiranje milošenj za sv. Očeta, kakor sedaj berači za torbo, ktera naj bi se cerkvenim govornikom na usta djala.

Odkar je Jezus Kristus ukazal apostelnom: „Pojdite, učite vse narode“, se je jela oznanovati beseda Božja, in ne bo se jenjala oznanovati do konca sveta, če se tudi vse mavtarstvo na pete ali na palce vstopa zoper njó. Jenjale bojo zbornice, obmolknili poslanci; katoliški duhoven pa ne bo obmolknil, pravi dalje „U. c.“ Bog mu veléva: „Clama, ne cesses“, in klicati mora toliko močneje, kolikor hujši so pregrehe, ki se počenjajo. „Quasi tuba exalta vocem tuam, et annuntia populo meo scelera eorum“. —

Dvanajsteri škofje torinske cerkvene okrajine, dobro zavedoči se te dolžnosti, so razglasili tehtno pismo in protest do laške vlade zoper preklinjevanja, ki se očitno godé zoper najsvetejši božjo osebo našega Gospoda J. Kr. in zoper Njegove svete skrivnosti. Omenjene so v pismu imenitno krivice, psovjanja, laži in obrekovanja, ki se godé po časnikih itd. Protest sklepajo z besedami: „Groza nas spreha, kadar mislimo na strahovite šibe, ki so že zaslužene za tolikanj brezbožne in ponavljane žaljenja zoper prečeheno veličastvo Jezusa Kristusa, pravega Boga in pravega Človeka, Kralja kraljev in naj višega Vladarja vsih vladarjev, in ktere bodo gotovo zadevale ves narod“

Po drugi strani pa se na vsih krajih prizadevajo odvracati zaslužene šibe s tim, da napravljajo posebne pobožnosti sv. R. Telesu, se cele mesta in škofije očitno in slovesno darujejo najsvetejšemu Jezusovemu Sercu itd.

Iz Švice.

(Dalje.)

Urh Zwingli, rojen l. 1484, je bil prvi, ki je začel v Švici tako imenovano „reformacijo“ ali novoverstvo. Rojen je bil v Wildhausu pri Toggenburgu, šolal se je v Švici in na Dunaji; najpred je bil fajmošter v Glarusu, pozneje vojaški duhoven, potem pridigar pri imenitni romarski cerkvi Marija-Einsiedelski. Toda že v svoji prvi pridigi tamkaj je razlagal vodila, ki so keršanstvu popolnoma nasproti. Zaverjel je ustno izročilo, nezmotljivost sv. Cerkve, sv. pismo je razlagal čisto samovoljno. Cerkevno vladanje je izročil posvetni

gosposki. Ni čudo, da gosposka v Cirihi je potegnila z njim, in tako je dosegel vse svoje namene s pomočjo te liberalne moči. Kmalu si je pridobil nekatere učenike enakih misel, kateri so nepokoj delali s svojimi lažnjivimi nauki in kričem zoper češenje podob, sv. mašo, samski stan itd. Vsled tega si je prilastila posvetna gosposka škofovske pravice, je pobrala premoženje cerkvam in samostanom, iz svetih posod je delala denar. Iz cerkvá so metali podobe, altarje in orglje. Poslednjič so se polastili orožarnice, oblegli terge s topovi, ter razsajali strahovito. Kmalu so se pridružili tej derhali celi kantoni, kakor Šaffhausen, Appenzell, Bern, Glarus. Tem nasproti pa so ostali zvesti katoliški veri stari kantoni, Švic, Uri, Unterwalden, Luzern, Freiburg, Soloturn. To je bilo znamenje verske vojske; Zwingli je sam jahal v boj, in je bil v bitvi pri Kappelu ubit. Kar je bil on začel, so nadaljevali njegovi učenci, Kalvin, Oikolampadij, Buzer i. dr. in nadlegovali so kmalo celo deželo po vseh kantonih. — Tudi Graubünden je bil kmalo v vertincu.

Henrik Spreiter je bil prvi, kateri je začel ondi Zwinglijev nauk zagovarjati in med ljudstvom razširjati in kmali je nastopilo več drugih, kateri so okužili nevedno ljudstvo. Res da so se ustavljali, ljudstvo učili in odvrčali drugi zvesti duhovni, toda v prosti Švici je končno zmagalo vodilo: Vsaka duhovnija zamore prosto voliti, ali ostane katoliška, ali sprejme novi uk. Po tem načelu in s svojo močjo in silo so novotarji kmalo zmagali slabe, obupane, mlačne večkrat tudi nevedne katoličane. Posvetna vlada je k temu pomagala s postavom. S pismom (Artikelbrief) od l. 1526 je popolnoma izključila duhovstvo od vladanja in odpravila samostane. Zastonj se je temu ustavljal Kurški škof, vihar je bil vedno huji in mogel je celo iz dežele iti.

Da je bila zmešnjava še večji in da so novotarji ložej delali za svojo stran, so vstale mnogotere vojske, borbe in prepiri v deželi in z vnanjimi, po čemur so nastale mnogostranske zveze itd. in poslednjič tudi očitni upor zoper Avstrijo, k kateri sta takrat spadala Prettigau in spodnji Engadin. Tudi Španija je bila zavoljo svojih posestev v Italiji v te zadeve zapletena. Tako je bilo za Zwinglijeve učence vse na to pripravljeno, da se vse katoliško zatara, in gotovo bi bila reformacija celi kanton Graubünden okužila, ako bi Bog ne bil obudil 2 mož, ktera sta ustavila povodenj krivovertva in sta rešila, kar je bilo še katoliškega v tem kantonu, namreč dve petini prebivalstva. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Na čast Kristusovemu terpljenju in sv. Jožefu, pa v povzdigo našega mesta in njegove okolice!

II.

Dragi someščani!

Rekel bo kdo, da imamo že zadosti cerkvá v Ljubljani, pomislite pa, da pošteni prednamci so imeli manjši mesto, pa več cerkvá, kakor jih zdaj imamo, n. pr. cerkve sv. Rozalije, sv. Elizabete in več drugih.

Ako bi se cerkev zidala na omenjenem kraju ob dolenski cesti, pristaviti smemo še to, da ravno stran proti Dolenskemu je nekako zapušena. Berž pa ko bi se ta naprava vresničila, se bo vse poživilo in zanesljivo je, da bi tudi na obdelovanje še dosti pustega Golovca imelo to velik vpliv. V Ameriki n. pr. kakor je ranjki škof Baraga tudi le leseno cerkvico bil sozidal, je precej minula pustota in samota, in vas je vstala v kratkem ob hiši Božji. In lejte, kako je hribec „Rožnik“ čedalje lepši — ravno zato, ker cerkvica na njem stoji in se toraj tako obilno obiskuje. —

Kaj tedaj, ko bi se nekoliko veljavnih mož v ta namen v posvet zbralo, ki bi to reč resno prevdarili, odbor sestavili in pričeli darove zbirati, ktere bi med tem koristno naložili, da se delo prične? Svesti smo si, da ne le mesto sploh in zlasti vsi „Jožefi“ po mestu in po deželi in tudi še drugod bojo veseli te osnove, in mnogi mnogi bojo k temu delu pomagali.

Dragi rojaki in katoličani! Lotimo se čversto dela in bodimo prepričani, da nam ne bo žal. Zaupljivo bode na prošnjo sv. Jožefa to pripomoglo tudi k zgubljeni doželeni edinosti, ki je nekdanj tako častljivo poživljala naše prednike, kateri so nam zapustili tako zale cerkve, ki lepšajo še zmiraj naše mesto, ktere tudi tujci občudujejo. Bodi jim hvala in večni spomin za to, pa tudi naše posnemanje naj se pridruži s tim, da postavimo priporočena nova spominka Zveličarjevemu terpljenju in sv. Jožefu.

Pomoč Božja! Častiti rojaki, prevdarite in kdor kaj vé, naj svetuje, da se stvar dalje snuje.

V Ljubljani, sv. Jožefa dan 1873.

Več meščanov.

Iz Ljubljane. — *Tagblattarije.* (Konec.) Tagblattova primera nekdanje vojske (?) zoper kavo in duhan s sedanjim gorečevanjem zoper liberalne pohujšljivosti je preotročja, da bi se pri tem mudili.

Posebno novico je povedal pisavec svojim preljubim, da „le ena sama reč je absolutno zaveržljiva“, in ta je: „povzdigovanje zoper Stvarnika in njegove namene“. Ako je tudi Tagblattova ta nova, edina zapoved, potlej se ne čudimo, da ne pozná nobenega greha zoper poštenje bližnjega in toraj tako gerdo gerdo zdaj enega, zdaj drugega objeda in čerči. Tudi ni čudno, da mu je cerkev in duhovstvo tako v želodcu; sej za to njegovo vero ni treba ne Cerkev ne duhovnov. — „Zoper prizadevanja novega časa“, pravi Tagbl., je duhovstvo. — Čudno! kaj pa imate Vi novega? Vaše pomenčevanje posebej je že od cesarja Jožefa, in sploh od Ciril-Methodovih časov. Vaše sovraštvo papeža, duhovnih redov, duhovstva, je Lutrova roba. Vaša „svoboda“, vaša misel o katoliških napravah in učilnicah je bila znana že Neronu, Julijanu id. Le preišite spise nekdanjih krivovercev in tlačivcev, pa bode vidili, da barantate samo s „staro robo“. Vse vaše zmote in laži so pogreta kaša, v katero „zelenec“ že od nekdanj piha.

„Mi nismo nesprejemni za poduk“. — „Man suche nicht mit Scheltworten das verlorene Lamm“. — To so gotovo zlata vredne besede. Samo to je misliti, da pisavec ne hodi k pridigam, sicer bi ne mislil, da se na prižnicah tako govori, kakor kje v steklenjači. Slišal, bral, pisal sem že dosti pridig, sam že veliko nad tisučkrat na leci bil, toda iz vse skušnje ne najdem tega, kar Tagbl. kranjskim duhovnom neprenehoma očita. In tako, kakor ta list gospodom, ki po pisarnicah in kerčmah posedajo med pridigami, govori in laže čez pridigarje v svojih domišljijah, tako mu gg. verjamejo ter se utrinja ogenj hude volje in jeze. Ko bi se tako razsajalo, kakor T. piše, tičalo bi vsled glasovitega „kancel-ukaza“ že lepo število duhovnov po ječah.

Pisavec pravi, da pridige in pisanja mil. škofa so edine, ki zamorejo človeka poboljšati. Veseli smo tega častitega priznanja do premilostnega višega pastirja; od pisavca se pa nam vendar čudno zdi, da njega tudi to pisanja in pridige niso še poboljšale. Mar ni bral postnega pastirskega lista od letošnjega leta, ker on precej po omenjeni pohvali tako zabavljivo in sumljivo piše o „nezmotljivosti“ namestnika Kristusovega. Sej vendar milostni viši pastir ravno v tem listu opominjajo, da: „osebno molimo za svetega Očeta, vidnega nezmotljivega poglavarja svete Jezusove Cerkve“ . . .

Kakor v tem, tako močje te strani o vsaki priliki sami sebe po ustih bijejo. Stopite zares na pot resnice, potlej bodete tudi ravnosledni v svoj lastni prid; zakaj nejevera in pregreha še nikogar ni zveličala. Veritas — ipsa liberabit vos. Le resnica sama vas je zmožna oteti.

Iz Ljubljane. Iz mesečne seje katol.-politiške družbe 6. t. m. — Predsednikov namestnik je opomnil, da je zopet nekaj novih udov pristopilo. Gospod Regali je potem govoril o bivših mestnih volitvah. Opomnivši neprijetne zmedenije, zakaj da se Slovenci volitve niso vdeležili, je pretresal zabavljanje, ki je bilo na volilnih listih une stranke zoper slovensko stran: češ, da poprej ko niso oni bili na kermilu, ni bile telesne varnosti v mestu; — pa hvalisanje, kako je zdaj vse dobro, — kako se izobrazuje mladina v „nemščini“, kakor da bi se bilo to poprej branilo itd. — Toda prepira še nikoli ni bilo toliko kakor zdaj, in pokoja velikrat tam ni, ker se potrebuje, pravi govornik; zlasti po predmestjih se red rad bega. S kulturo se jim ni hvaliti, dokler se narodni jezik odvrta, kateri ima biti podlaga vse odreje in olike. Obudili so si „Schulzeitung“, ktera pa ravno s svojim r. govilstvom zoper domačo reč, zoper klosterske šole itd. prepira dela, akoravno so največ koristile samostanske šole — ne le v duhovnem, ampak tudi v materialnem oziru. Bile so veliko ceneje, kakor nove naprave, in pa na verski podlagi, kar je vse skozi prva in najpotrebniša reč. Za pisavske gospode pa, ki jim ni za vero, tudi pošteni meščani ne marajo; enega že gospodar imeti več noče, ker nikoli k maši ne gre. —

Hvalijo se, da Ljubljana zdaj ni tako preklicana. Res ni, — sej še nikoli bila ni . . . Zakaj pa penzionisti in drugi tišijo vanjo od davno? . . .

Pravijo: mestna blagajnica dobro stoji. Čemu pa potlej poldrugi milijon na posodo? In kaj se ji je v kratkem zgodilo?

Hvalili so svoje močje. Ne bom jih na vago deval; so pa taki vmes, ki jih mesto še ne pozna. Ako bojo res koristili, se bo še le vidilo.

Prestopivši k mladostlovenski stranki graja nad njo, da hoče narod cepiti ter na brezverski podlagi delati. In ravno zato se je nezmožna skazala. Kdor ni za katoliško vero, ni za nas. Celo to nam očitajo, da smo udje katoliške družbe; pa žalostno je, kdor je keršen, da se sramuje svoje vere, svojega imena. Sklene s tim, da naj vse škodljivo strančarstvo mine in naj se dela v edinstvo za dušni in telesni blagor našega naroda. —

Eden gg. meščanov si je bil namenil govoriti nekaj o meščanstvu, odložil je pa to za kako drugo priliko, in ta točka je odpadla. Zato je nasledval g. Močnik s svojim vsakratnim političnim pregledom.

Omenil je vstavoverske „hosane“ zaradi poterjene volitvene reforme, pristavil pa tudi, da danes je „čvetna nedelja.“ Pojasnil je s par zgledi, kako malo se je zanašati na take vriske in šume, kako naglo se velikrat vse preverne. Vstavoverci sami priznajo, da zdaj še le bojo gledali deseci, kar so namerjali.

Pojasnil je potem ob kratkem zgodovino Japoncev*. — Omenil je, da so sicer naj umniši izmed mongolskih rodov, da se pa iz tega kratko in malo ne izhaja, da bi bili tudi človekoljubni in tolerantni. Imajo dva poglavarja, duhovskega in deželskega. Sv. Frančišk Krav. je bil prvi prišel v deželo in za njim drugi, ki so vero razširjali. Umni Japonci so sv. vero radi sprejemali in kmali se je močno razširila. Pa tudi pre-

ganjanje se je hitro zbudilo. Poglavarjeva mesenost je bila kriva, da v dveh mescih so mogli vsi misijonarji iz dežele; samo nekteri so skrivaj tam ostali. Ktere je japonska dežela zasačila, jih je strahovito trinožila. (Znane so dogodbe o novih japonskih svetnikih in mučencih, katerih povzdignjenje med svetnike se je v malo letih obhajalo dvakrat po redovnih cerkvah).

In kako so (od Tagblatta hvalisani) japonski „inteligentši“ delali s katoličani? K kolom so jih privezovali in žgali. Pozneje, da bi jih še strahovitiše terpinčili, so po 20 stopinj deleč na okrog napravili ogenj, da so jih počasi počasi pekli in morili. Vlivali so jim vodo v usta, da so jih napolnili in potem po njih skakali*. Vtikali so jih v jame z glavo odspodej, in po 6—7 dni so tako terpeli, preden so dušo izdihnili.

Po takem hudem preganjanju niso več misijonarji mogli v deželo. Hodili so tje še holanški in drugi kupci, pa vsak je mogel križ pred vrati poteptati, preden je stopil v deželo!

Pri vse tem se je sv. vera obranila od 17. stoletja pa do današnjih dni, in sicer na skrivnem, brez duhovnov, brez Božje službe. Oglasili so se zdaj ti kristjani, in „inteligentna vlada“ jih je jela brezdušno preganjati, kakor nekda. Od 3000 jih je saj polovica konec storilo. Tu se pač vidi, da človek je lahko iznajden in umen, pa vendar zato neusmiljen preganjavec sv. vere — trinog.

Omenil je tudi, da Japonija je tako deleč, da z ladijo na platno se potrebuje od nas do tje dve leti, s parobrodom pa pol leta.

Prestopivši nazaj v Evropo, je povedal, da na Španjskem so Karlisti že v sredi dežele in namérjajo Madrid vzeti. Kako bi bilo mogoče, da se tam republika vterdi, ko je vse mišljenje od nekda le za katoliško-kraljevo vlado? — Na Francoskem ni za zdaj nič posebno novega. — Na Švicarskem, v 22 kantonih, so tri vere, ter zraven katoličanstva kalvinstvo in protestanstvo. V tej republiki vlada in določuje le večina tudi v cerkvenih rečeh. V Bazelski škofiji pa je 700,000 drugovercev in le 400,000 katoličanov; toraj je katoličanstvo zmiraj v manjšini. Znane so druge zmešnjave, kako je tako imenovani „diecezanski sinod“ prepovedal papežev nezmožljivost učiti itd. Pri teh zadregah si pa roke mane Bismark, ki povsod nastavlja svoje mreže. — Na Pruskem je zdaj neka tihota. — Na Tirolskem je dežela vsa katoliška in za „katoliško-versko edinstvo“; le mestni odbor je liberalen, toraj se katoliški konservativci srenjske volitve ne vdeležujejo, ter so zadeve kakor v Ljubljani. — Magjarom je nemška klika dala banko in osrečeni bomo z njih bankovci. Kam pa to utegne priti, kdo vé? . . . Bili so časi, ko se za 100 gld. bankovcev ni mogel hleb kruha kupiti.

Iz Ljubljane. Marijna družba za afrik. misijon nam sporoča: Iz Hartuma so čudi bivši č. oo. Frančiškani odrinili 28. pros. 1873 proti Evropi. Do prihoda novega provikarja g. Komboni a je prevzel misijon v Hartumu č. o. Stanislav, ki je do sedaj vodil misijon v Kordofanu, kamor se bode zopet vernil, kadar g. provikar Komboni dospé v Hartum. Zdaj je ravno na potu z velikim številom misijonarjev, ker namérja novo misijoniše vstanoviti pri sv. Križu (tedaj obnoviti ga tam, kjer so ga bili vstanovili naši slovenski misijonarji). Vse to pa prizadeva veliko stroškov, in akoravno mu družba vse pošlje, kar prejme, dozda 5000 gld., vendar še zmiraj potrebuje, in družba mu ne bo odrekla, berž ko kaj prejme. V Hartumu je skoz 17 lét v misijonu zvesto delal Avg. Višnovski; zdaj ko misijon Italijani sprejmejo, želi domú; ker pa nima nikogar

*) Brezglavno-bedast in hudoben spis v Tagbl., ki vero in misijonarje zasmahuje, japonskim ajdom pa hvalo dromlja, je k temu priliko dal. Vr.

*) Ali niso taki „gentelmen“ res vredni, da jih Tagblatt do oblakov povzdiguje? Vr.

svojih in ne vé kam, bi prišel rad v kaki inštitut ali sploh v kako oskerbniše. Ako bi mu vedil kdo pomagati, bi dobro delo storil.

Iz Ljubljane. Ali smo v času olike ali divjaštva? — Vsako leto se ravno poslednje dni vélikega tedna dervé po mestu po cele dni velike trope novakov in se dèrejo in rjovejo kakor krave, da mirne meščane ušesa bolé, kakor so se te dni nekteri pritožili. Ali res to mora biti ravno v naj sveteljših dnevih postnega časa? Ali se ne more tako divjaštvo prepovedati in odpraviti? Za druge malovredne reči se popiše na cente papirja; tukaj se živi človek ne gane, da bi se take spotikljive nespodobnosti odpravile. Ali ni tudi škoda za ubogo mladino, da se v taki priliki tako poživini? Vse dni svojega življenja marsikteri mladenec ni toliko napak vidil in slišal, kakor v teh malo dnéh, ko od staršev pride v take samopašnosti. Če res skerb za omiko ni samo puhlo govorjenje, naj se skerbi za narod na vse strani, in še posebno tam, kjer se godi naj večí škoda. In kako nečedne zglede pijane nemarnosti ima pred seboj šolska in druga mladina po mestu! Noben previden ne more tajiti, da tukaj je dolžnost kaj storiti, da se nespodobnosti odpravijo.

(Cerkveno petje.) Prijatelom pravilnega cerkvenega petja se priporočujejo naslednji izdelki gosp. skladatelja A. Foersterja: nova skladba „šesterih Tantumergo“ (50 kr.); 25 cerkvenih pesem (40 kr.); 2 veliki slovenski maši (5' kr.); Lamentacije in očitjanja (40 kr.) — Vse pri skladatelji (v seminarju), pri Giontini-u in Kler-u v Ljubljani.

„Spovedna priprava za otroke,“ že omenjena, je prav primerna za prvi poduk, in ker se jih 25 po pošti dobi za 30 krajcarjev, bo vsakemu duhovnu moč, jih otrokom zastoj dajati.

V gornji Šiški je 4. t. m. pogorelo 8 gospodarjem do 21 poslopij. K sreči so imeli vendar menda večí del zavarovane pohištva.

Iz Gorice. Preč. gosp. Andrej Legiša je postal kanonik prvostoljnega kapitela v Gorici.

Iz Zreč, 16. mal. trav. — Toplo solnce nam je prisijalo in iz zimskega spanja zbudilo že skoro vse živalice, da se življenja veselé. Rožice enako vzdigujejo glavice iz zemlje, in nam serce razveseljujejo. Tudi v naši duhovnijski cerkvi, dragi čitatelj, najdeš nekaj izrastlih rožic, ki so nam pognale po hudi zimi marsikterih nasprotnikov. Zeló stari križev pot se je po blagi želji spošt. gosp. dušnega pastirja našega odstranil in mesto njega nov se napravil. Goreča ljubezen bogoljubnih farmanov, fantov in deklet, do Kristusa terpečega je delj časa darove prinašala za novi križev pot, kateri je slovesno blagoslovljen 17. sušca. Fantje in dekleta so imeli to čast, da so nesli in s svečami spremili križev pot v cerkev, kjer so nam ga preč. gosp. nadžupnik Jožef Rozman slovesno postavili in z odpustki blagoslovili ter imeli tudi primeren govor o križevem potu. Križev pot, lepo malan na velikih tablah, je veljal 280 gld. — Naj pohvalim še naše žene, ki so z dekletami vred z lepotijami ozaljšale vse oltarje za veliko noč. O tej priliki naj še pristavim, kako lepo je lansko leto meseca vel. serp. podobar Nace Oblak iz Celja vravnal podružnico in Božjo pot M. Dev. na Brinjevi; naredil je veliki altar nov za 800 gld., druge altarje s prižnico vred pa je prenovil. Serčna hvala preč. gosp. duhovnemu očetu, ki so to izpeljali; Bog nam jih ohrani!

Bratovšina ss. Cirila in Metoda po smerti ranjc. škofa Slomškega na Štajarskem res tako ne napreduje, kakor je želeli. Nekoliko več spodbudovanja bi bilo treba, pa bi se tudi bolj zapisovali, ker med Slovenci je vedno gorečnosti veliko za sv. vero in za verske po-

trebe, le buditi se mora. — Tukaj naj potožim, da tudi združena molitev sv. roženkranca po hišah je začela hirati. Oh, ljubi rojaki! nikarte vendar te tako koristne molitve ne opuštajte. Tudi roženkranske bratovšine pomagajo za razširjanje sv. vere, ako se zvesto spolnujejo bratovske dolžnosti, in sklenjenih je z njimi brez števil duhovnih dobrót. Naprej, naprej v dobrem, dragi rojaki; ne nazaj! — Rodoljub.

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Volilna sprememba je poterjena in postala je postava. Tedaj so bile nasprotne prošnje zastoj, bode kdo rekel. Tisto ne; narodi so pokazali svoje želje in voljo, in to je dobro, koristno tudi za naslednje čase. Federalistiška stran, ki obsega prevagljivo večino prebivalstva in zastopa državopravno stališče, se bode tudi pri neposrednih volitvah vdeleževala, pa ne kakor da bi temu volitvenemu redu priterdila, ampak le samo zato, da ne bodo ljudje voljeni, ki se nikakor ne zlagajo s pravo večino prebivalstva. Poslanci tedaj se morajo taki voliti, ki res zastopajo želje in potrebe prebivalstva; ne pa taki, kateri bi nasprotovali lastni deželi, njeni veri in katoliški Cerkvi itd. Na Avstrijskem na pr. je nezmerna večina katoličanov; ako bi se katoliški prebivalci povsod svojih dolžnost kakor taki prav zavedili in se ne dali v kozji rog vgnati od brezvercev in nasprotnikov, bi nikakor ne volili nejevernih ljudi v zборе. Tako tudi kar se tiče narodovnih pravic. Vse je na tem ležeče, da je poslanec pošten, ki sam svojo deželo ljubi, svojo vero djansko spolnuje, pa da je serčen in močnodušen; potlej še le se je zanesti, da bode tudi na zboru djansko delal za narod, kterege namestuje. Bolje je, če je tudi nekoliko manj učena glava, pa pošteno serce, kakor pa naj večí prebrisanec, pa zraven brezverniki. Toliko bodi že zdaj rečeno o tej reči, na kateri je vse ležeče za prihodnje. Ako bi vsi katoličani v Avstriji volili „prave katoličane“: precej se mora vse na bolje obrniti. Zato je že zdaj treba na to misliti, da se ne bo v zadregi napačno delalo, kadar pride čas volitev. Treba je delati toliko bolj, ker vsa vstavoverska truma se zdaj usti, kako je ta njih zmaga še le začetek nove vojske (začetek mnogim tiste poti, po kateri gre Bizmark in pa „nova Italija“). Avstrijski katoličani naj gledajo, da se ne bojo iz dremote zbudili, ko bo že prepozno. —

Predstev vojnega ministerstva za l. 1874 kaže veliko čez 98 milijonov stroškov, blizo 9 milijonov več kot letos. — Zbornica je dovolila ministerstvu, da sme porotne sodnije tu ali tam začasno ustaviti. — Za direktne volitve je glasoval v gosposki zbornici tudi dr. Miklošič.

— Cesar Ferdinand je daroval 30.000 gld. za novo cerkev, ki jo bodo zidali v Pragi v Smihovskem predmestji.

Laško. Do stermenja ostudne so počenjanja liberaluhov, ki so se v novo pripetile v Rimu v nedeljo, 30. sušca. Kacih 50—60 potepuhov, očitno nalaš nastavljenih, da hrup in škandal napravijo, je pričakalo o poli dvanajstih ljudi, ki so šli iz cerkve, „al Gesu“ od sv. maše. Pričeli so metati v nekatere mirne plemenite mladenče podzemljice, jim gerdo zabavljati in poslednjič so jih naravnost napadli in nekatere tako ranili, da je bilo treba jih od onod odnesti. Eden napadenih je angleški podložnik. Če bojo vlade svojo dolžnost spolnile, se bo vidilo. Nekaj teh plašurskih najemnikov so policaji zaperli; pa se blezo ne pričakuje veliko zadostovanja, ker napadeni mladenči pišejo v „Osservatore Romano“ 31. sušca: „Mi jih (tolovaje) naznanimo

olikani Evropi, ker je prazno upanje zanašati se na pravico tistih, ki so zdaj na kermilu vlade naše dežele". --

Kakošne zmešnjave so v Rimu sploh, kaže to, da „Unità catt.“ je našela sedemnajst rogovilstev zoper jezuite, vero, papeža, duhovstvo, itd. odkar so Lahuni prederli Pijeve vrata in so se večnega mesta krivično polastili. Časnik „Lombardia“ je k takemu pošastnemu počenjanju 11. kim. 1871 pisal: „Mi smo v Rimu kakor Turki v Jeruzalemu“! — Koliko je tacih „turkov“ drugod po Evropi, nam časniki neprenehoma naznanujejo. Gospod „Liberalizem“ osrečuje svet s „turškimi časi“.

Rimsko. Ruska carinja se gredé skoz Rim ni nič mudila. Rekla je menda, da pride v Rim, kadar tam ne bo nikogar kraljevih, da jih ne bo treba obiskati. Hoče se potlej peljati naravnost v Vatikan vidit sv. Očeta, ki ga visoko časti in ga ima v resnici za svetnika. Tako piše liberalna „Gazzetta d' Italia“.

Da za laškega kralja nihče dosti ne mara*, je lahko verjeti, če nar manj republikanci in rudečkarji, ki že davno po kertevo rijejo zoper prestol, posebno pa odkar je Amadeo zapustil Španijo. —

V Rimu je ustanovljena nova družba zoper bogoskrunstvo in zasramovanje sv. vere. Kaj tacega bi bilo pač povsod potrebno, ker liberalni bogoskrunski listi in njih ljudje so povsod enaki.

Iz Švice. (Konec.) Dva odpadnika sta prišla zarés v Švico: Herzog v Soloturn, kjer so ga naredili že župnika altkatolikov, in Eks-Hijacint v Genevo. Sicer je pa vse to le sleparija; zakaj vsih altkatolikov je bilo v Baselu pri skupščini 1. sušca celih 12 možiceljnov. Hijacinta je v Genevo vabila adresa, na kateri je bilo podpisanih 200 imen, zdaj pa je že 100 podpisanih protestiralo zoper podpise. Taki „švindlerji“ so liberaluhi! — Za župnike, katerim je državni svet na četert leta odtegnil plačo, ker so deržali z Mermillod-om, so verniki zbrali že 17.358 frankov.

Neznanska prevzetnost teh republikanov se tudi iz tega vidi, ker je soloturnska vlada vse preštepnila v škofovem poslopju. O tej priliki je od škofa tirjala poštev od 200.000 frankov, ktere je gospodičina Lindner iz Monakovega izročila škofu za poljubno cerkveno rabo. Se vé, da škof odrekuje vsak odgovor muhovcem, ki jim ta denar nič mar ni. (Kako hitro pa so tudi že naši liberalci tako poročali, da bi mislil bravec, vlada ima pravico se v to vtikati in da je škof denar kdo vé kako zamečkal!) Vlada škofa celo toži!

Tistih 97 duhovnov, ki so zoper odstavljenje škofa protestirali, je vlada tožila in odstavila, jim Božjo službo opravljati prepovedala, in ker ni namestnikov dobiti, je velevala, da naj se Božja služba ustavi. Kaj bo pa k temu rekel katoliški narod? Ali niso ti frajmavrarji gerši kakor turki? Ubogi katoličani pri tacih volkovih!

Exhacint je imel 18. sušca govor v Genevi. Rekel je, da katoličanstvo se ne da ubiti in ne odpraviti, da ga je pa treba prenarediti, „reformirati“. Se vé, ožejnjeni odpadnik naj to popravlja, kar je Kristus naredil!

Drugo trinoštvo je pokazal sodniški predsednik v Alten-Gösgeu, ki je 7 deržinskih očetov za denar o-globil, ker niso hotli otrok dajati k odpadniku „Gšvind-u“ v poduk keršanskega nauka. Iz tacih djanj vsak lahko prav jasno previdi, kakošne svobode se je nadjati od liberaluhov, ako do take oblasti pridejo. Taki republikanarji Neronu čast delajo. Sicer si je pa vlada tako malo svésta svoje reči, da vojaštvo na noge spravlja.

*) „A propos“: Ljublj. Tagblatt je ves zaljubljen vanj: njegov „ideal“ sta: Viktor Emanuel in „japonski gentleman“ „Ivokura“.

Med takim rogovilstvom pa vlada napravlja še večí zmešnjave s svojim postavokovstvom. Veliki svet v Argavu je sprejel osnovo o posilnem civilnem zakonu. Lepa brat in sestra: Prusija pa Švica!

Poslednje novice. Deželni zbori se imajo sklicati mesca kimovca; državni, ki se sklène 24. t. m., pa mesca vinotoka. — Karolovci na Španjskem napredujejo; v Katoloniji grejo dalje napadno, za Ripoll-am so vzeli Bergo s 500 vjetniki in obilno vojno robo. Republikanska vlada je s svojo zmešnjavo podobna brezvladju. Karliški general Lissagaray, Dorregaray in Elio so imeli posvetni shod v Zimbilli. — Francoski narodni zbor je namesto odstopivšega predsednika Grey-a izvolil Buffet-a z desne strani. Republikani se zato hudejejo. Thiers je želel Martel-a. Bivši denarni minister Bodelšving, protestant je v Berlinu cesarju odkrito povedal svoje prepričanje: da potlej, ko cesar poterdi nove cerkvene postave, se bo pričela tolika zmešnjava, da bode razkrila vso lažnjivost Bizmarkove politike v cerkvenih rečéh. Stari Olem je menda rekel, da mu to tudi mnogi drugi pravijo, pa noče, da bi mu katoliški duhovni gospodovali. Revez ne misli, da mu vse drugač frajmavrarji gospodujejo, ki ga imajo na motozu. — Pruska vlada je naznanila v Rim, da je zaterla službo vojaškega prošta ali pervega duhovna pruske vojne. Antonelli je obširno odgovoril in dokazal, da to despotiško djanje ne priča samo sovražnih namenov pruske vlade zoper katoliško Cerkev, ampak tudi to, kako malo se zmeni za dvestransko pogodbo. Proteste sv. Prestola, zastavljene na naj bolj vestno pravico, merijo na to, da otmejo katoličanom pruske vojne svobodno spolnovanje njih vere, ker brez tega so prišli na stopnjo prvih kristjanov v legijah paganskega Rima. — Po pismu iz Uralskega je po vsi centralni Aziji po hudi zimi take sile snega, da bode ruska odprava v Kivo prav težavna.

Pod Križem.

Križ na Golgoti se vstavi,
Božji Sin umira tam,
Zadnje še besede pravi,
Ki so nauk tudi nam.
Daj mu grešnik dušo svojo,
Le za njo on to terpi; —
Vari Jezus dušo mojo,
Da se večno ne zgubi!

Roke, noge so pribite,
Oster žebelj jih derži;
Za pregrehe silovite
Mili Jezus tam visi.
O ljubezen prevelika,
Ki za grešnika terpi,
Kje je prava moč jezika,
Da spodobno jo slavi?

Rešnja Kri po stebru teče,
Iz kervavih svetih ran;
Grešnik, če te vest res peče,
Svojih grehov boš opran.
Čeli svet se zdaj razcveta,
Iz pregréh se oživi;
Oh očisti ti presveta
Tudi mene Rešnja Kri!

Serce vidim prebodeno,
Šviga 'z njega sveti plam,
Greje dušo zamorjeno,
Poterjuje serca nam.
Jezus, vnemaj tudi v meni
Svojga ognja sveti žar,
Vse temnote mi preženi,
Da ne zabim te nikdar!

Na drevesu v paradizu
Dozorela nam je smert,
V solz dolini in na križu
Sveti raj je spet odpert.
Le ga ljubi ino vživaj,
Da si milost pridobiš;
V sencí križa rad počivaj,
Da si dušo ohladiš.

Le pod križem čem ostati,
Ker pogube se bojim,
Še pod križem počivati,
Kadar dušo izročim.
Jezus moj na križ razpeti,
Tvoja sveta Rešnja Kri
Tukaj in na unem sveti
Mojo dušo naj hladi! —

S. Gaberc.

Duhorske spremembe.

V Borovnici je 5. t. m. umerl za kozami č. g. Jož. Košir, duh. pom., posvečen 1871. Bog mu daj večni mir!